

lunk, hogy az értéktan mint ifjú filozófiai tudomány még nagyon is a kezdet nehézségeivel küzd. De bizonyos, hogy az érték kellő érvényesítése a pädagogia terén igen nagyon gyümölcsözőnek fog bizonyulni. Kiemelhető még a szerző gondolata az «ifjúsági ideálok»-ról. Valóban, ma növendékeinket akárhányszor oly eszményekkel tápláljuk, melyeknek semmi vonatkozásuk sincs az ifjúság gyakorlati életéhez (részben ez az oka az ifjúságon észlelhető frázisgyártásnak) és így elmulasztjuk az ifjú kedélyek érdeklődését fölkelteni oly közérdekű erkölcsi feladatok iránt, melyek teljesítése ifjú életöknek valóban értékes tartalmat adhatna.

Dr. Szelényi Ödön.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Vezérelvek a középiskolák továbbfejlesztéséhez címen a következő tétéleket olvassuk több jőnévű pädagogus aláírásával a *Rein*-féle *Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik* februári számában

«Mint hogy előrelátható időn belül nem lehet a főiskolai tanulmányokra előkészítő idealisztikus alapon épült egységes iskolát szervezni, elismerjük, hogy szükséges többféle iskolát szervezni középtagú a népiskola és a főiskolák közé és kívánatosnak tartjuk ezeknek az iskoláknak teljesen egyenlő jogosítását.

Elvi álláspontunk, hogy a középiskola feladata oly erkölcsi személységet nevelni, aki képes korunk művelődési javait értékük szerint méltányolni és megalkotásukban közreműködni. Ehhez első sorban szükséges, hogy a középiskolában *egy dolgot egészen és alaposan, nem sokat félig és felületesen végezzenek.* Ez okból kívánunk minden középiskola számára egységes, magában zárt tantervet, amely első sorban azon a feltevésen épül fel, hogy minden tanulónak, aki az iskolába lép, az egész tanfolyamot el kell végeznie. Az a nézetünk, hogy középiskoláink jelen szervezete sok pontban megszegi ezeket az alapelveket, azért kívánjuk a következőket:

1. A különféle középiskolák mindegyike *egy* főszakot vagy egy bensőleg szoros kapcsolatban álló szakcsoportot tegyen egész nevelési rendszerének alapjává.

2. Kiegészítő oktatás nyújtsa a tanulónak a főszakon kívül eső művelődési javak ismeretét, de az anyagnak alaposan megfontolt korlátozásával és szerény tanítási céllal.

3. A középiskola alapköveit vagy a nyelv-történeti, vagy a mennyiségtan-természettudományi szakok adják. Az első fajú iskola, vagy a klasszikus műveltséget, vagy a modern nyugat-európai kulturák valamelyikét teheti oktatása főtárgyává. Aszerint, amint e három kör

egyikét vagy másikat választják alapkőnek, a másik két kört kiegészítő oktatáshoz kell sorolni (részben kötelező, részben választható szakok gyanánt).

4. Egyáltalában akár a nyelv-történeti-, akár a mennyiségtan-természettudományi szakokban nem emlékezeti anyag közlését, különösen pedig nem az oktatás rendszeres teljességét akármely ismeretkörben kell követelni, hanem minden szak sajátosságának megértését, a dolgozási módszerekbe való bevezetést és az önálló munkára való képesség és kedv fejlesztését.

5. A gondolkozás fejlesztése mellett nem szabad elhanyagolni a megfigyelés és szemlélet ápolását.

Eszerint a fennálló középiskolákat a következőképen kell átalakítani :

I. A *reáliskolában* az oktatás alapjai a mennyiségtan-természettudományi szakok legyenek ; kiegészítő kötelező szak legyen *egy* modern nyelv.

II. A *reálgimnázium* átalakítandó modern nyelvű gimnáziummá, amelynek az angolok *vagy* a franciák műveltségének alapos megértésére kellene törekednie ; a latint csak annyiban kell figyelembe venni, amennyiben a modern nyelvek és művelődések megértését szolgálja. Minden osztályban szerepeinnie kell még kiegészítő kötelező szakul mennyiségtan-természettudományi oktatásnak.

III. A *gimnázium* legyen újra igazán humanisztikus, úgyhogy szilárdabban állítsuk a nyelv-történeti alapra, de a nyelvtani oktatás fejeződjék be az alsó- és középsőfokon, a felsőfokon pedig lényegében kerüljön háttérbe, úgyhogy az ó-kor képzőértékét sokkal termékenyebbé lehessen a tanulóra nézve tenni, mint ma teszik. Mennyiségtan-természettudományi oktatás itt is szerepel kiegészítő kötelező szakul minden osztályban.

IV. Arra kell törekedni, hogy a tanulók általában 18 éves korukban mehessenek a főiskolákra.

V. Valamennyi intézet *felsőfokán* időt és alkalmat kellene adni a tanulóknak, hogy hajlamaiknak vagy választott szaktanulmányaik különös követelményeinek megfelelő *fakultatív* oktatásban részesülhessenek. A tudományos oktatás óraszámának lehető korlátozása azért is szükséges, hogy a testi fejlődés is megkapja a magáét és a munkakedv meg a szellemi erőfeszítésre való képesség épségben maradjon.

VI. Egyik intézetből a másikba való átlépést, nevezetesen az alsófokon, lehetőleg meg kell könnyíteni. Minden érdekeltnek a java megkívánja viszont, hogy a meg nem felelő elemeket már a legelső osztályokban szigorúan ki kell küszöbölni a középiskolákból.

VII. Abban a meggyőződésben, hogy nevelésbeli eredmény eléréséhez még az iskolák szervezésénél is fontosabbak a tanerők, olyan tanárképzést kívánunk, amely öt évi egyetemi tanulmányt foglal magába. Üdvözlünk minden eszközt, amely arra alkalmas, hogy ennek a hivatásnak tehetséges és derék személyiségeket nyerjen meg.

*

A tanuló érzékeinek tanulmányozása címen értékes tanulmányt közöl Bourdon professzor tollából a múlt évben megindult *L'Éducation* ezidei első füzeté. Az iskolában kevés figyelemben részesítik a tanulók érzékeit, abból a feltevésből indulva ki, hogy ritka kivételektől eltekintve a gyermekek érzékei eléggé fejlettek. Ez igaz is, de azért célszerű, ha e tekintetben biztos felvilágosítást szerzünk tanulóinkról, akiket kötelességünk mennél tökéletesebben ismerni gyakorlati szempontokból is; már a tanulók elültetésekor tekintetbe kell vennünk hallásuk és látásuk élességét. Írás vagy olvasás közben egyik-másik tanulót érzékeinek hiánya hibás testtartásra viheti, amelyet aligha szüntethetünk meg a baj ismerete nélkül. Azonkívül érdekes lélektani kérdések is fűződnek a gyermekek érzékbeli állapotának ismeretéhez. Hibás hallásnak erős hallásbeli emlékezet, rövidlátásnak a látásbeli emlékezet finomsága lehet a következménye. Az sincs még feltétlenül megállapítva, hogy az értelem nincs-e valami szükségképi összefüggésben az érzésekkel; sokan hajlandók erre a kérdésre igenlőleg válaszolni. Végül a fejlődés bizonyos zavarai az iskoláskorban kezdődnek és lassankint súlyosbodnak; fontos volna lehető biztossággal megtudni, vannak-e ilyen zavarok, hogy súlyosbodásuknak elejét lehessen venni.

Az érzések tanulmányozásában sok kérdést lehet felvetni, de ha a kvantitativ meghatározásokra szorítkozunk, főkép a következőket határozhatjuk meg: 1. Az érzet minimumát; pl. milyen az a legkisebb fényerősség, mely megkülönböztethető a sötétségtől? milyen az a leggyengébb zaj, amely észrevehető? — 2. Az érzékkülönbség minimumát; meg kell határozni a legkisebb észrevehető különbséget két inger között, amelyek mindegyike már észrevehető. — Szerző példákat is ad a hallás és látás körébe vágó legegyszerűbb ilyenféle meghatározásokra, majd áttér a többi érzék vizsgálatának módjaira, amelyeknek az iskolában kevesebb a fontosságuk.

*

Véleményalkotás egy órai tanításról. Czervenka igazgató véleménye szerint (a *Pädagogische Studien* második számában) az ilyen véleményalkotásnak általánosságban arra kell vonatkoznia,